

Handläggare
Patricia Hamberg
Telefon: 0850815024

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2021-03-18

Yttrande gällande projektrapport Språkutveckling i förskolan

Yttrande gällande projektrapport från Stadsrevisionen, nr
9/2020

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner att tjänsteutlåtandet överlämnas till Stadsrevisionen som yttrande.

Sammanfattning

Stadsrevisionen har under 2020 genomfört en granskning av språkutvecklingen inom förskolan hos stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Skärholmen och Skarpnäck samt hos utbildningsnämnden. Granskningen har visat att stadsdelsnämndernas liksom utbildningsnämndens insatser behöver stärkas för att säkerställa likvärdiga förutsättningar för barns språkutveckling. Förvaltningen instämmer med de resonemang och slutsatser som anförs i rapporten och anför att stöd för utvärdering av svenskkunskaper liksom utbildningsinsatser behövs.

Bakgrund

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av språkutvecklingen inom förskolan hos stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Skärholmen och Skarpnäck samt hos utbildningsnämnden. Granskningen har genomförts då förskolan fått ett mer kvalificerat uppdrag gällande språkutvecklingen i samband med revideringen av läroplanen. Olika granskningar inom staden utförda av stadsrevision och utbildningsnämnd har även visat på behov av kompetensutveckling gällande språkutvecklingen hos personal och osäkerhet om nivån på svenskkunskaper är tillräcklig kopplat till styrdokument och läroplan. Syftet med granskningen har varit att säkerställa att det finns systematiska arbetssätt och kompetens hos förskolepersonal för att kunna möta fullmäktiges uppdrag, nationell lagstiftning och läroplanens mål för språkutvecklande arbete i förskolan.

Begäran om yttrande har sänts till stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Skärholmen och Skarpnäck samt till utbildningsnämnden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola och fritid, samt behandlats i förvaltningsgrupp och pensionsråd 2021-03-11.

Ärendet

Granskningen har genomförts av stadsrevisionen genom dokumentstudier, intervjuer och enkätundersökningar. Revisionen har i granskningen följt upp ifall följande lagstiftning och styrdokument följts i arbetet med språkutveckling inom förskolan:

- Språklagen (2009:600)
- Skollag (2010:800)
- Skolverket, 2016, Allmänna råd
- Läroplanen, Lpfö 18
- FN:s barnkonvention
- Stockholms stads budget 2020

Styrning och prioritering av språkutvecklande arbete

Revisionen konstaterar att granskade nämnder har en hög andel flerspråkiga barn och pedagoger inom verksamheterna och därtill även uppdrag i budget att prioritera språkutveckling. Granskningen visar att utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta och Skärholmen har uppmärksammat behov av att utveckla verksamheternas kompetens i att arbeta språkutvecklande samt därtill identifierat åtgärder för detta. Skarpnäcks stadsdelsnämnd har

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

inte inkluderat språkutvecklingen som ett prioriterat område i sin verksamhetsplan för 2020 och inte heller uppdaterat styrdokument.

Implementering och genomförande

I granskningen framkom att samtliga stadsdelsnämnder och fristående granskade verksamheter utför språkutvecklande arbete konkret i det löpande pedagogiska arbetet för att stimulera barnens kommunikation. I Spånga-Tensta och Skärholmens stadsdelsnämnder har även åtgärder vidtagits för att ytterligare stimulera barnens språk. I rapporten framgår att Skarpnäcks stadsdelsnämnd inte lyft fram språkutvecklingen som ett eget pedagogiskt tema, och att språkutvecklande arbetssätt inte används enhetligt inom verksamheterna. I rapporten konstateras även att ingen särskild enhetlig metod eller arbetssätt för språkutveckling förespråkas inom staden. Istället har varje nämnd eller verksamhet själva fått utveckla arbetssätt för att säkerställa att språkutveckling sker kontinuerligt och strukturerat.

Uppföljning och utvärdering som ett led i kvalitetsutvecklingen

I rapporten framkommer att det finns arbetssätt för rektorernas planering, uppföljning och utvärdering av det språkutvecklande arbetet i samtliga stadsdelsnämnder. Även om granskningen visar att det systematiska kvalitetsarbetet involverar alla led i organisationen, så finns ännu behov av att i stadsdelsnämnderna samt utbildningsnämnden säkerställa att den individuella dokumentationen tydligt och systematiskt visar varje barns individuella behov av språkutveckling och lärandet över tid.

Insatser för att öka den språkliga och pedagogiska kompetensen

Granskningen har visat att samtliga stadsdelsnämnder har tagit del av de kompetensförsörjning- och kompetensutvecklingsinsatser som pågår i staden, i enlighet med fullmäktiges budget. Det finns dock olika utmaningar och behov av insatser hos de berörda stadsdelsnämnderna. I vissa av de granskade verksamheterna saknas det flerspråkig personal vilket innebär att verksamheten kan behöva hitta anpassade arbetssätt och verktyg för att möta upp kraven i läroplanen. I de verksamheter där personalen har bristande språkkunskaper i svenska, behövs insatser för att säkerställa god nivå i undervisningen på det svenska språket.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Likvärdiga förutsättningar

I rapporten framkommer att stadens olika geografiska och demografiska förutsättningar är en stor utmaning när det kommer till att skapa likvärdiga förutsättningar för språkutveckling. De största utmaningarna uppstår i de områden där både barngrupperna

och pedagogernas svenska språk brister. I granskningen konstateras att utmaningarna behöver hanteras hos både stadsdelsnämnder såväl som stadsövergripande genom utbildningsnämnden för att kunna uppnå likvärdiga förutsättningar i arbetet gällande barns språkutveckling. Specialpedagogerna lyfts särskilt fram under detta avsnitt, med hänsyn till deras kompensatoriska funktion som extra stöd till de barn som behöver det, och med kompetenshöjande insatser till personal.

Rekommendationer till Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäck stadsdelsnämnd rekommenderas att

- utvärdera och säkerställa att pedagogernas kunskap i det svenska språket är tillräcklig för att kunna uppfylla läroplansuppdraget och nationell lagstiftning samt erbjuda kompetensutveckling utifrån identifierade behov,
- säkerställa att den individuella dokumentationen tydligt och systematiskt visar varje barns individuella behov av språkutveckling och lärandet över tid,
- säkerställa att handledningar som rör språkutveckling är aktuella och implementerade i samtliga verksamheter,
- tydliggöra prioritering och målstyrning av området språkutveckling, i enlighet med kommunfullmäktiges budget 2020.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer med de bedömningar och rekommendationer som lyfts i rapporten. För att åtgärda de förbättringsområden som framkommit har förvaltningen tydliggjort mål avseende språkutveckling i samband med verksamhetsplan för 2021, samt inkluderat aktivitet gällande dokumentation om språkutveckling.

Förvaltningen ser ett behov av att på olika sätt säkerställa grundkunskaper i svenska hos personal samt behov av insatser för att stärka personalens kunskaper i svenska. Behovet gäller främst bland barnskötare vilket också påverkar den berörda personalens förmåga att uttrycka analys och tydliggöra koppling mellan observationer och reflektion.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Förvaltningen har ett behov av att utveckla arbetssätt för att utvärdera medarbetares kunskaper i svenska. Förvaltningen ser detta som en svår uppgift, och eftersöker ett gemensamt arbete i staden, i form av exempelvis en modell för hur medarbetares kompetens inom svenska språket ska kartläggas. Förvaltningen önskar även stöd gällande utveckling av språkutvecklande insatser för personal, i synnerhet digitala insatser för att skapa bättre förutsättningar för

personal och verksamhet att erbjuda dessa under arbetstid.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som yttrande.

Maria Mathiasson Laxvik
Stadsdelsdirektör

Karin Aleberg-Lövgren
Avdelningschef

Bilagor

1. Projektrapport Språkutveckling i förskolan (*Finns på Meeting*)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Maria Mathiasson Laxvik, Stadsdelsdirektör	2021-02-23
Karin Aleberg-Lövgren, Avdelningschef	2021-02-23